

## **Praksa Ustavnog suda Srbije**

PRODAJA AKCIJA BANAKA ČIJI JE VLASNIK REPUBLIKA SRBIJA

**Zakonom se ne mogu isključiti pravna lica koja nisu u privatnoj svojini i fizička lica da kupuju akcije banaka čiji je vlasnik Republika Srbija.**

*Iz obrazloženja:*

Odredbom člana 19. stav 1. Zakona o regulisanju javnog duga SR Jugoslavije po osnovu devizne štednje građana ("Sl. list SRJ", br. 36/02), u delu koji je osporen, propisano je da se akcije određenih banaka čiji je vlasnik Republika Srbija postale konverzijom potraživanja od tih banaka u akcionarski ulog, mogu prodavati domaćim pravnim licima u privatnoj svojini i stranim pravnim licima i da pravo preče kupovine akcija imaju postojeći akcionari i banke koji su privatna pravna lica.

Ustav Republike Srbije jamči društvenu, državnu, privatnu i zadružnu svojinu, kao i druge oblike svojine i svi oblici svojine imaju jednaku pravnu zaštitu (član 56. st. 1. i 2). Odredbom člana 57. stav 1. Ustava utvrđeno je da se privredne i druge delatnosti obavljaju slobodno i pod jednakim uslovima, u skladu s Ustavom i zakonom, a odredbom stava 2. ovog člana jamči se pravo stranom licu da obavlja privrednu ili drugu delatnost i pravo po osnovu ulaganja i poslovanja, pod uslovima koji su zakonom utvrđeni za domaća lica. Prema odredbama člana 64. Ustava, slobodna je razmena robe i usluga i kretanje kapitala i radnika; preduzeća i druge organizacije slobodno se organizuju, samostalni su u obavljanju delatnosti, povezivanju i udruživanju i imaju isti položaj u pogledu opštih uslova privređivanja i pravne zaštite i protivustavan je svaki akt i svaka radnja kojima se stvara ili podstiče monopolski položaj, odnosno na drugi način ograničava tržište.

Prodaja akcija banaka čiji je vlasnik Republika Srbija, prema osporenoj odredbi navedenog zakona, moguća je samo pravnim licima u privatnoj svojini, a pravo preče kupovine akcija imaju jedino postojeći akcionari i banke koji su privatna pravna lica. Na ovaj način Zakonom se isključuje mogućnost prodaje akcija pravnim licima koja posluju društvenim sredstvima i drugim oblicima svojine i fizičkim licima, čime se, po shvatanju Ustavnog suda, ta lica dovode u nejednak položaj u odnosu na pravna lica koja, prema osporenoj odredbi Zakona, mogu biti kupci akcija. Stoga, osporena odredba Zakona nije saglasna sa odredbama čl. 56, 57. i 64. Ustava RS, kojima se jamči jednakost svih oblika svojine, garantuje ravnopravnost privrednih subjekata i zabranjuje ograničavanje tržišta.

*(Odluka Ustavnog suda Republike Srbije, U-br. 221/04 od 10. VI 2004)*

**OSTVARIVANJE PRAVA ZAPOSLENOG NA NAKNADU PRETRPLJENE  
ŠTETE NA RADU**

**Pojedinačnim kolektivnim ugovorom ne mogu se regulisati obligacioni odnosi u vezi sa pravom zaposlenog na naknadu pretrpljene štete na radu, koji su uređeni zakonom.**

### *Iz obrazloženja:*

Osporeni član Pojedinačnog kolektivnog ugovora predviđa da ako se poslodavac i zaposleni ne sporazumeju o naknadi štete, zaposleni ima pravo da naknadu štete zahteva pred nadležnim sudom u roku od 30 dana od dana nastale štete.

Zakonom o obligacionim odnosima utvrđeno je da se pravila o zastarelosti tog zakona ne primenjuju u slučajevima kad su zakonom određeni rokovi u kojima treba da se podigne tužba ili da se izvrši određena radnja pod pretnjom gubitka prava (član 370), a da potraživanje naknade prouzrokovane štete zasatrevu za tri godine od kad je oštećeni doznao za štetu i za lice koje je štetu učinilo. U svakom slučaju, ovo potraživanje zastareva u roku od pet godina od kad je šteta nastala (član 376). Član 96. Zakona o radu utvrđuje da ako zaposleni pretrpi povredu ili štetu na radu ili u vezi s radom, poslodavac je dužan da mu nadoknadi štetu, u skladu sa zakonom i opštim aktom. Kako Zakon o radu, kao poseban zakon, ne utvrđuje rok u kome se može pred nadležnim sudom tražiti naknada pretrpljene štete, to za ostvarivanje prava u pitanju važe navedene odredbe Zakona o obligacionim odnosima.

Na osnovu iznetog, Ustavni sud je utvrdio da osporena odredba Kolektivnog ugovora nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom, jer uređuje pitanje koje nije u domenu kolektivnog ugovaranja, već je, u smislu člana 72. stav 4. Ustava Republike Srbije, obligacioni odnos koji je uređen zakonom.

*(Odluka Ustavnog suda Republike Srbije, U-br. 3/03 od 8. VII 2004)*

## ADMINISTRATIVNA TAKSA ZA IZDAVANJE GRAĐEVINSKE I UPOTREBNE DOZVOLE

**Skupština opštine nije ovlašćena da propisuje administrativnu taksu za izdavanje građevinske i upotrebne dozvole.**

### *Iz obrazloženja:*

Ustavni sud je utvrdio da je osporenim Odlukom o opštinskim administrativnim taksama propisana administrativna taksa za izdavanje građevinske i upotrebne dozvole. U vreme donošenja ove odluke stupio je na snagu Zakon o planiranju i izgradnji ("Sl. glasnik RS", br. 47/03), kojim su poslovi oko izdavanja odobrenja za izgradnju objekata i poslovi izdavanja upotrebne dozvole povereni opštini, odnosno gradu, odnosno gradu Beogradu. Zakonom o republičkim administrativnim taksama ("Sl. glasnik RS", br. 43/03) propisano je da se za spise i radnje u upravnim stvarima, kao i za druge spise i radnje kod lokalne samouprave u vršenju poverenih poslova, plaćaju takse po odredbama ovog zakona i iznosima propisanim Tarifom republičkih administrativnih taksi. Tarifnim brjem 134. i 138. Tarife republičkih administrativnih taksi propisane su republičke takse za rešenja koja donosi organ u vršenju poverenih poslova kojima se odobrava izgradnja objekta i republičke takse kojima se odobrava upotreba objekta.

Ustavni sud je utvrdio da je skupština opštine prekoračila ustavna i zakonska ovlašćenja kada je svojom odlukom propisala opštinske administrativne takse za izdavanje građevinske i upotrebne dozvole, koje poslove, saglasno Ustavu i zakonu, obavlja kao poverene poslove iz nadležnosti Republike. Stoga je Ustavni sud utvrdio da osporene odredbe Odluke nisu u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

*(Odluka Ustavnog suda Republike Srbije, U-br. 440/03 od 29. IV 2004)*

**Aktom o sistematizaciji mogu se propisati posebni uslovi za obavljanje stručnih poslova i poslova državne uprave utvrđeni zakonom.**

*Iz obrazloženja:*

Odredbama osporenog Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta u organu državne uprave propisano je za šefa odseka za upravne i opšte poslove, rukovodioca grupe za pravne poslove i radno mesto za upravne poslove, kao uslov u pogledu stručne spremlje, diplomirani pravnik sa položenim pravosudnim ispitom i odgovarajućim brojem godina radnog iskustva.

Odredbom člana 19. Zakona o državnoj upravi ("Sl. glasnik RS", br. 20/92, 48/93 i 49/99) predviđeno je da zaposleni mogu obavljati poslove državne uprave ako imaju propisanu školsku spremlje, položen stručni ispit za rad u organima državne uprave, i kad je to određeno zakonom ili drugim aktom, radno iskustvo u odgovarajućoj struci. Zakonom o radnim odnosima u državnim organima ("Sl. glasnik RS", br. 48/91... i 32/02) propisano je da se u radni odnos u državnom organu može primiti lice pod uslovima da je državljanin SRJ, da je punoletan, da ima opštu zdravstvenu sposobnost, da ima propisanu stručnu spremlje, da nije osuđivan za krivično delo na bezuslovnu kaznu zatvora od najmanje šest meseci ili za delo koje ga čini nepodobnim za obavljanje poslova u državnom organu, kao i da ispunjava druge uslove utvrđene zakonom, drugim propisima ili aktom o sistematizaciji radnih mesta u organu.

Iz navedenih odredaba zakona proizilazi da se aktom o sistematizaciji mogu propisati uslovi za obavljanje stručnih poslova i poslova državne uprave utvrđenih članom 19. Zakona o državnoj upravi, kao i posebni uslovi u skladu sa članom 6. Zakona o radnim odnosima u državnim organima, pa stoga Ustavni sud nije prihvatio inicijativu za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti osporene odredbe navedenog Pravilnika.

*(Odluka Ustavnog suda Republike Srbije, U-br. 295/97 od 25. III 2004)*

## **Praksa sudova opšte nadležnosti**

### **KRIVIČNO PRAVO**

#### **OTEŽAVAJUĆA OKOLNOST**

**Kao otežavajuću okolnost kod krivičnog dela teške telesne povrede iz člana 53. KZS sud može ceniti činjenicu da je oštećeni znatno stariji od okrivljenog.**

*Iz obrazloženja:*

Prvostepenom presudom okrivljeni je oglašen krivim za izvršenje krivičnog dela teške telesne povrede. Okrivljeni je u vreme izvršenja krivičnog dela imao 21 godinu, dok je oštećeni imao 60 godina.

Prilikom odmeravanja kazne prvostepeni sud nije dao adekvatan značaj otežavajućoj okolnosti razlike u godinama između okrivljenog i oštećenog, te je stoga pravilno vrednujući ovu činjenicu Okružni sud kao drugostepeni prvostepenu presudu preinačio i okrivljenom izrekao zatvorsku kaznu.

*(Presuda Okružnog suda u Beogradu, Kž. 266/04 od 12. II 2004)*